

УДК 796.032

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ОЛІМПІЙСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ОСВІТИ В УКРАЇНІ**Мирослава СЕРДЮК***Національний університет фізичного виховання та спорту України,
м. Київ, Україна, e-mail: mira.serdyuk91@gmail.com*

Анотація. У рамках дослідження розроблено та обґрунтовано структурно-функціональну модель діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України. Аналіз результатів дослідження дав змогу виявити три структурні блоки моделі: адміністративний (керівництво та члени Центру), організаційний (форми впровадження олімпійської освіти в діяльність Центру) та методичний (методи роботи). Кожен із блоків моделі діяльності Центру відображає та реалізує основні завдання в роботі центрів олімпійських досліджень та освіти України. Адміністративний блок відіграє координувальну функцію в роботі цієї структури. Організаційний блок характеризується реалізацією форм упровадження олімпійської освіти в діяльність Центру та містить комісії із питань наукових досліджень. Методичний блок відображає основні групи методів для оптимального функціонування цієї організації.

Ключові слова: центр олімпійських досліджень та освіти, структурно-функціональна модель, методи та форми впровадження олімпійської освіти.

СТРУКТУРНО-ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕГИОНАЛЬНЫХ ЦЕНТРОВ ОЛИМПЕЙСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ И ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ**Мирослава СЕРДЮК***Национальный университет физического воспитания и спорта Украины,
г. Киев, Украина,
e-mail: mira.serdyuk91@gmail.com*

Аннотация. В рамках исследования разработана и обоснована структурно-функциональная модель деятельности региональных центров олимпийских исследований и образования Украины. Анализ результатов исследования позволил выявить три структурных блока модели: административный (руководство и члены Центра), организационный (формы внедрения олимпийского образования в деятельности Центра) и методический (методы работы). Каждый из блоков модели деятельности Центра отражает и реализует основные задачи в работе центров олимпийских исследований и образования Украины. Административный блок выполняет координирующую функцию в работе данной структуры. Организационный блок характеризуется реализацией форм внедрения олимпийского образования в деятельности Центра и включает комиссии по вопросам научных исследований. Методический блок отражает основные группы методов для оптимального функционирования данной организации.

Ключевые слова: центр олимпийских исследований и образования, структурно-функциональная модель, методы и формы внедрения олимпийского образования.

STRUCTURALLY FUNCTION MODEL OF REGIONAL CENTERS OF OLYMPIC RESEARCH AND EDUCATION IN UKRAINE**Myroslava SERDIUK***National University of Physical Education and Sport of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
e-mail: mira.serdyuk91@gmail.com*

Annotation. The study was developed and justified the structurally function model of the regional centers of the olympic research and education of Ukraine. Analysis of the results of the study revealed three structural unit model: administrative (guidance and members of the Centre), organizational (forms of implementation of olympic education in the activities of the Centre) and methodological (methods of work). Each of the model blocks reflects the activities of the Centre and implements the basic problem in the middle of the Olympic Research and Education of Ukraine. The administrative unit performs a coordinating function in this structure. The organizational unit is characterized by the implementation of the forms of implementation of olympic education in the activities of the centre and includes the commission for scientific research. The methodical unit reflects the basic groups of methods for optimal functioning of the organization.

Keywords: center of olympic education and research, structurally function model, methods and forms of implementation of olympic education.

Постановка проблеми. Аналіз спеціальної наукової та методичної літератури дає змогу зазначити, що сьогодні детально обґрунтовано соціальну значущість упровадження олімпійської освіти серед різних верств населення [1, 3, 4]; досліджено історичні аспекти та розкрито особливості реалізації олімпійської освіти в різних країнах світу [2, 7, 11] розкрито шляхи інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес шкільної та студентської молоді [3, 6], висвітлено виховний потенціал олімпійського руху [9, 10]. Однак аналіз діяльності організацій, що займаються олімпійськими дослідженнями й реалізацією олімпійської освіти, залишається актуальним питанням наукових досліджень.

З другого боку, в Україні, завдяки плідній співпраці Національного олімпійського комітету та Олімпійської академії України (ОАУ), потужно розвинена й чітко налагоджена система олімпійської освіти [8, 10]. Її основою є регіональні відділення ОАУ, а також Міжнародний і регіональні центри олімпійських досліджень і освіти. Однак, як відзначають провідні фахівці [9, 10], досягнення регіональних структур істотно поступаються діяльності Міжнародного центру олімпійських досліджень і освіти (м. Київ). Аналіз причин такої невідповідності та розроблення шляхів удосконалення оптимізації функціонування регіональних центрів олімпійських досліджень зумовили актуальність дослідження.

Роботу виконано в рамках теми 1.11 «Олімпійська освіта в системі навчально-виховного процесу підрастаючого покоління» (номер державної реєстрації 0115U 002373) Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2015–2017 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

Мета дослідження полягає в удосконаленні організаційних засад діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти в Україні шляхом обґрунтування структурно-функціональної моделі Центру.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз науково-методичних даних та узагальнити інформацію щодо діяльності Міжнародних центрів олімпійських досліджень та освіти.
2. Виявити алгоритм побудови структурно-функціональної моделі діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України.
3. Обґрунтувати структурно-функціональну модель діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України.

Методи та організація досліджень: аналіз літературних джерел, інформації мережі Інтернет, нормативно-правових документів; структурно-функціональний аналіз; моделювання; методи математичної статистики.

Результати досліджень. Як зазначають фахівці [3, 5, 10], оптимізація діяльності системи олімпійської освіти в Україні потребує комплексного підходу в пошуку шляхів подолання труднощів у функціонуванні окремих організацій, а вже згодом олімпійської системи загалом. Аналіз діяльності Міжнародного центру олімпійських досліджень та освіти, а також дослідження та систематизація досвіду діяльності організацій галузі олімпійської освіти різних країн (Австралії, Іспанії, Італії, Канади, Німеччини, Сполучених Штатів Америки та ін.) дали змогу розробити структурно-функціональну модель діяльності цих організацій.

Побудова структурно-функціональної моделі містила декілька взаємодоповнювальних етапів (рис. 1).

Перший етап базувався на зборі та узагальненні інформації щодо діяльності, структури, особливості функціонування Міжнародних центрів олімпійських досліджень та освіти. Пізнавальні можливості моделі зумовлені тим, що модель відображає (відтворює, імітує) будь-які суттєві риси. Питання про необхідну й достатню міру подібності оригіналу та моделі вимагає конкретного аналізу.

На другому етапі модель регіонального центру олімпійських досліджень та освіти виступає як самостійний об'єкт дослідження. Однією із форм такого дослідження є проведення "модельних" експериментів, під час яких свідомо змінюються умови функціонування моделі

та систематизуються дані про її "поведінку". Кінцевим результатом цього етапу є сукупність знань про моделі.

На третьому етапі здійснюється процес перенесення знань про узагальнену модель діяльності Міжнародних центрів олімпійських досліджень та освіти на структурно-функціональну модель діяльності регіональних ЦОД та освіти України. Процес перенесення знань проводиться за певними правилами. Знання про модель повинні бути скоректовані з урахуванням тих властивостей об'єкта-оригіналу, які не знайшли відображення або були змінені під час побудови моделі.

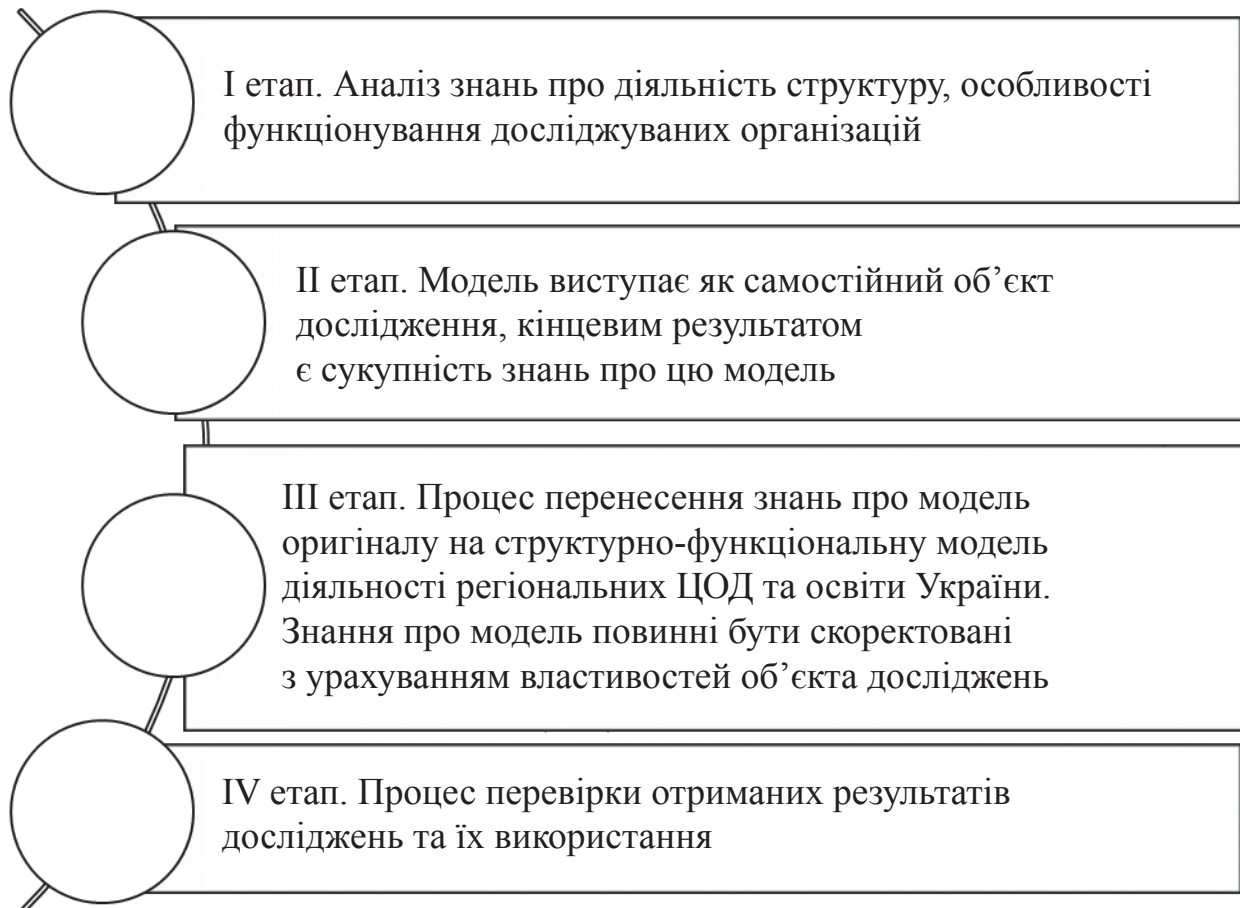

Рис. 1. Етапи формування структурно-функціональної моделі діяльності регіонального ЦОД та освіти України

Четвертий етап – практична перевірка отриманих результатів та їх використання для побудови узагальнювальної теорії об'єкта, його перетворення або управління ним.

Для розроблення структурно-функціональної моделі діяльності регіональних центрів було вивчено та проаналізовано особливості функціонування кожного окремого об'єкта дослідження, зокрема: креативно-управлінський блок (директор центру та Збори Центру, Рада Центру) та виконавчий блок (куратори підрозділів за напрямками комісії діяльності регіонального центру) та працівники різних категорій (рис. 2).

Ефективна координація роботи Центру залежить від чітко налагодженої взаємодії між структурними блоками в ньому. Одним із основних критеріїв успішного функціонування роботи Центру є ефективна реалізація діяльності комісій з питань наукових досліджень, що є складовою частиною виконавчого блоку цієї організації.

Результати досліджень свідчать, що функціонування таких організацій неможливе без чітко сформованої та обґрунтованої моделі діяльності Центрів.

Структурно-функціональна модель діяльності регіонального центру олімпійських досліджень та освіти України має інтегральний характер, адекватно відображає дійсність взаємодії підрозділів організації, складається із налагодженої системи.

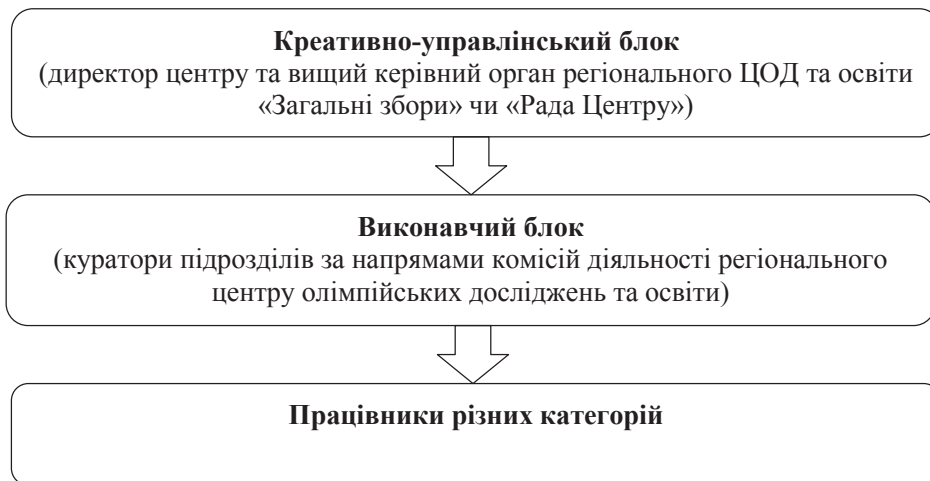

Рис. 2. Структурні блоки регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України

За результатами досліджень було сформовано структурно-функціональну модель діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України, яка розкриває діяльність кожного блоку моделі та відображає ефективні шляхи взаємодії між підрозділами (рис. 3).

Адміністративний блок відіграє координувальну функцію в роботі цієї структури, що складається з керівництва та членів Центру. Організаційний блок характеризується реалізацією форм упровадження олімпійської освіти в діяльність Центру та передбачає комісії з питань наукових досліджень, зокрема підготовку спортсменів в олімпійському спорті, організацію та впровадження олімпійської освіти, історію розвитку спортивного руху в регіоні, розвиток олімпійського руху в сучасних умовах (економічні, політичні, правові аспекти).

За результатами досліджень виявлено, що ефективною формою впровадження олімпійської освіти є інтеграція олімпійської освіти в навчальні дисципліни, на другому місці – проведення науково-дослідної роботи з олімпійської тематики, а на третьому – організація роботи олімпійських музеїв, олімпійських галерей, кабінетів олімпійської освіти, на четвертому – організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, а також олімпійська освіта в процесі педагогічної практики та стажування, спецкурс «Олімпійська освіта» та індивідуальні завдання з олімпійської освіти (рис. 3).

Методичний блок структурно-функціональної моделі діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України відображає основні групи методів для оптимального функціонування цієї організації.

Методи впровадження олімпійської освіти, що реалізуються в діяльності регіональних ЦОД та освіти передбачають практичний метод (заходи, присвячені олімпійській освіті), на другому та третьому місці відповідно – наочний (презентації, відеоматеріали) та словесний (лекції, семінар та ін.) методи (див. рис. 3).

Запропоновану модель планується впровадити в роботу регіональних центрів олімпійських досліджень і освіти України та підтвердити її доцільність реалізації в сучасних умовах системи олімпійської освіти в Україні.

Ефективність структурно-функціональної моделі було підтверджено шляхом упровадження її в діяльність Харківського регіонального центру олімпійських досліджень та освіти України, після цього Центр функціонував у тестовому режимі 3 місяці. Експерти провели дослідження доцільності показників функціонування Центру, представлених в анкеті. У дослідженні брали участь 8 експертів Міжнародного та регіональних центрів, що відповідно мають повноваження оцінювання роботи Харківського центру.

Аналіз результатів змін після впровадження структурно-функціональної моделі діяльності регіонального центру виявив, що 62,5% експертів вважають, що це дослідження вплинуло позитивно на діяльність Харківського центру ($W \geq 0,7$).

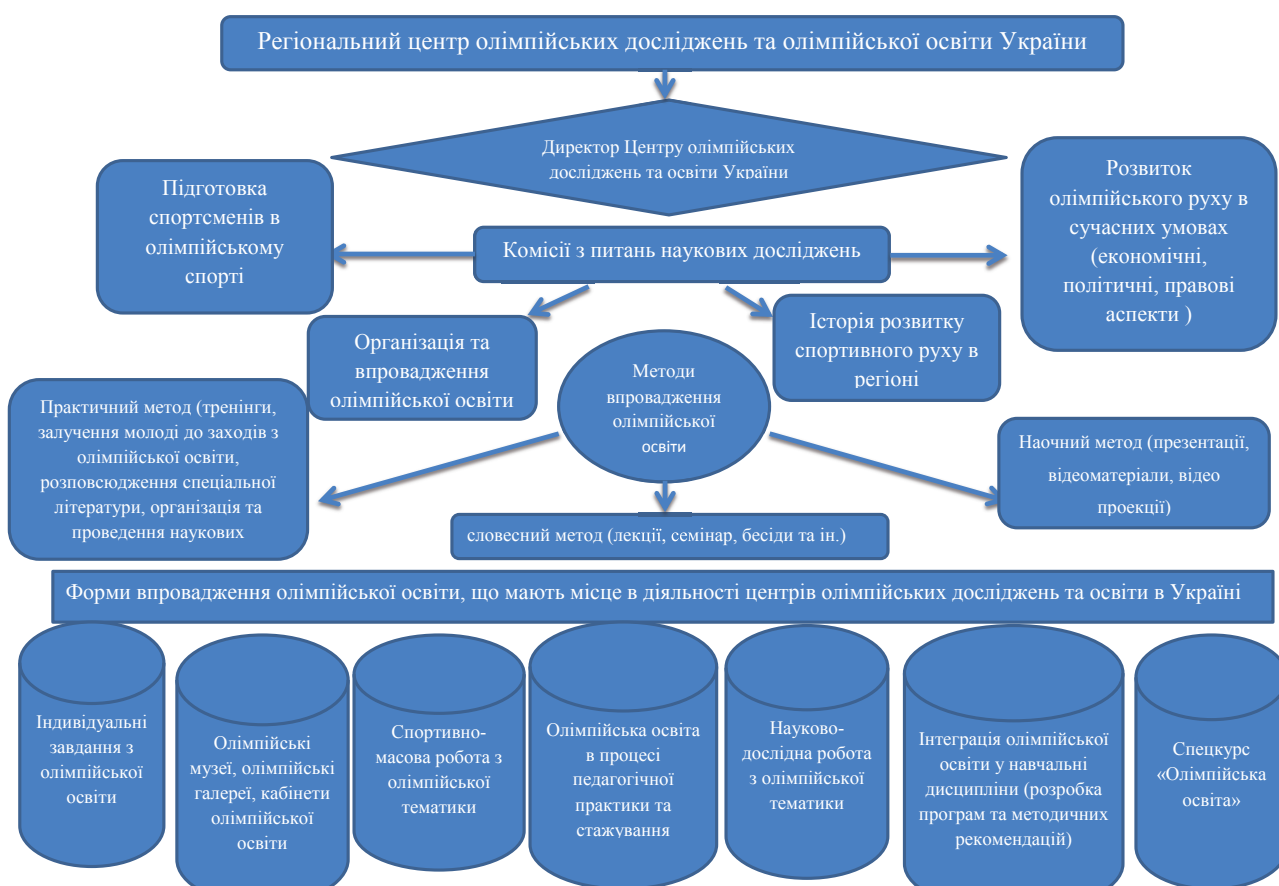

Рис. 3. Структурно-функціональна модель діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України

За результатами досліджень фахівці відзначили ефективні зрушення в діяльності Харківського регіонального центру олімпійських досліджень та освіти за період упровадження в його роботу структурно-функціональної моделі, зокрема 75% експертів зазначають розширення тематики наукових досліджень, які проводяться на базі Центру; 62,5% фахівців свідчать про збільшення кількості наукових публікацій з різних аспектів олімпійської освіти, що підготовлені працівниками Центру; 87,5% експертів відзначають підвищення мотивації співробітників Центру вдосконалюватися професійно, про що свідчать кваліфікаційні наукові роботи ($W \geq 0,7$).

Подальшим кроком досліджень було виявити доцільність упровадження цієї структурно-функціональної моделі в діяльність чинних регіональних Центрів олімпійських досліджень та освіти. Результати експертизи (62,5% фахівців) підтвердили доречність упровадження цієї моделі в Центри України.

Висновки. За результатами аналізу науково-методичних даних та узагальнення інформації щодо діяльності Міжнародних центрів олімпійських досліджень та освіти було сформовано базові характеристики та структурні елементи, які стали підґрунтями для побудови моделі діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України.

Результати досліджень виявили, що алгоритм побудови моделі складається із чотирьох взаємодоповнювальних етапів, а структурні підрозділи моделі регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України містять три блоки: адміністративний, організаційний та методичний, кожен із яких має особливості діяльності та визначені функції.

Представлена модель діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти України чітко відображає взаємозв'язок окремих структурних блоків та їх складових частин, які відтворюють повноцінне функціонування кожного окремого ЦОД в Україні як цілісної системи.

Список використаних джерел

1. Вацеба О. Формы олимпийского образования учеников общеобразовательных школ Украины / Оксана Вацеба, Вера Юхымук // *Prospektive moderne ale impactului societății contemporane asupra educației fizice și sportului: materialele conferinței științifice internaționale*. – Chișinău, 2006. – С. 114–117.
2. Георгиадис К. Теоретические основы олимпийского образования / Костас Георгиадис // *Наука в олимпийском спорте*. – 2007. – № 2. – С. 3–16.
3. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. / В. М. Єрмолова. – Київ, 2011. – 335 с.
4. Радченко Л. О. Етапи реалізації олімпійської освіти в діяльності вищих профільних навчальних закладів / Радченко Л. О. // *Науковий часопис нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова*. – Київ, 2016. – Серія 15, вип. 5.
5. Томенко О. О. Структурно-функціональний аналіз Міжнародної олімпійської академії / О. О. Томенко // *Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізического виховання і спорту*. – 2008. – № 8.
6. Щербашин Я. С. Олімпійське освітання – інноваційна педагогічна технологія формування гармонічно розвитої людини / Щербашин Я. С. // *Науковий часопис нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова*. – Київ, 2016. – Серія 15, вип. 5.
7. Міжнародний центр олімпійських досліджень та освіти. – Режим доступу: [<http://oau-ukr.com/tur/start.html>]
8. Олімпійська Академія України. – Режим доступу: [<http://oau-ukr.com/>].
9. Bubka S. Olympic sport in society: history of development and the current status / Sergey Bubka. – Kyiv : Олімпійська література, 2013. – 256 с.
10. Bulatova M. The Olympic Academy of Ukrain in Olympic Values: The Value of Excellence as an Educational Tool. – Athens, 2016.
11. Official website of the Olympic Movement // access mode: [<http://www.olympic.org/the-olympic-studies-centre>].

Стаття надійшла до редколегії 11.02.2018

Прийнята до друку 13.02.2018

Підписана до друку 28.02.2018